אלומה

פרשת ויצא תשפ"ז

הדבר שתמיד מטריד כל אחד מדוע דוקא הבני תורה שהם אמורים להיות עיקרו של עולם, נרדפים ומושמצים, ובאמת שאנו רואים כמה יעקב סבל והיה נרדף ושלאחר שקיבל את הברכות הוצרך לגלות מעשיו והשתעבד ללבן לילה ויום שנים על שנים.

ועמד על זה בבית הלוי פרשת תולדות וזה דבריו דבאמת יש להבין עיקר הדבר שהשתדלה רבקה אמנו שיגיעו הברכות ליעקב ועשתה כמה סיבובים לזה במאכלים ומטעמים ועורות גדיי העזים. וגם מן השמים סייעו הרבה ליעקב בזה, ויש להבין, אחד על עיקר הדבר דהרי כל הברכות הם רק ענייני עוה"ז משמני הארץ ודגן ותירוש ולא מצינו לצדיקי עולם שירבו להשתדל כל כך בטובתו של עוה"ז. שנית עוד יותר קשה דהרי אנחנו רואים דגם עתה דנתברך יעקב מ"מ הרי רוב ברכות וטובות עוה"ז הם רק לעשו ולמצער היה ביד בני יעקב שנים מועטים וא"כ לכאורה היה כל היגיעה לחנם ורק יעקב סבל הרבה מזה כי הוצרך לברוח ולירא מעשו:

ובאמת שיעקב אבינו מיאן מלילך לקבל הברכות דיעקב ידע שהברכות יהיה מענייני עוה"ז והם שייכים רק לעשו ולא ליעקב ולכך לא רצה יצחק ליתן לו ברכות עוה"ז דעל ידו יתכן שיקלקלו בניו מעשיהם וכמאה"כ (דברים ח) ורם לבבך ושכחת. וראיה ברורה לזה דבהברכה ראשונה שסבר שמברך לעשו אין בהם רק ענייני עוה"ז ולא הזכיר בה שום הצלחה האמיתית, ואח"כ כששלח ליעקב לפדן ארם וידע שמברך ליעקב אמר לו אל שדי יברך אותך ויפרך וירבך וגו' ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגוריך, לא אמר לו לא יין ותירוש ולא דגן רק ברכות אברהם וארץ ישראל שהוא חלקו של יעקב.

ורבקה אמנו ידעה מזה ובודאי שאין עיקר כוונתה דהעוה"ז יהיה ליעקב ובני יעקב יתעדנו בטובתו של עוה"ז למשוך ביין בשרם ולהתענג באכילה ושתיה כי לא זו הדרך להתקרב לעבודת ה' רק עיקר כוונתה היה דרצתה דהעולם הזה יהיה הכל של יעקב ולעולם ההנאה מטובת של עולם הזה יהיה לעשו והוא יאכל וישתה את של יעקב וכל מה שעשו אוכל בעוה"ז לא יהיה של עצמו רק יטלם מיעקב, דאם היה עשו נתברך והיה כל טוב העולם של עשו עצמו הרי לא היה בזה שום נכיון לישראל מעונותיהם מה שאין להם העוה"ז ועשו יש לו, כיון דאינו שלהם ועשו אוכל משל עצמו, משא"כ עתה דכל הטוב הוא בעצם של יעקב ועשו נוטל ממנו בזרוע ובחזקה וישראל נשארים ריקנים מכל טוב ושורם טבוח לעיניהם ושונאיהם מלאים מכל טובם של ישראל הרי זה החסרון שנחסר להם הוא להם נכיון גדול על עונותיהם,

ועוד דבר אחד יש בזה, דאע"ג דאין לישראל להיות נהנים מהם יכולים להשתמש בהם לעניני מצוה כמו צדקה והחזקת תלמוד תורה וכדומה להוציאם בדברים המסייעים לעבודת ה'. נמצא דאם היה העוה"ז מעיקרו של עשו לא היה מגיע לישראל גם הני שני פעולות. והני שני דברים תלוים בזה, דאם ישראל עושין רצונו של מקום היו משתמשים בטובת עוה"ז לענייניים המסייעים לדבר מצוה ועבודתו של מקום, ועכשיו בגלות ג"כ משתמשים בו שהרשעים נוטלים כל הטוב ההוא והוא לכפרת עונותיהם.

ובזה יתפרש הפסוק (בישעיה נ"ח) הלא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית ואיתא במסכת ב"ב (דף י"א) זכה הלא פרס לרעב לחמך, פי' יתן לעניי ישראל, לא זכה ועניים מרודים תביא בית, פי' שיצטרך ליתן לרשעים, דהפסוק אמר בהני שני אופנים ישתמש איש הישראלי בממונו, או ליתן לרשעים או שיפרנם מהם עניים בצדקה והוא לה', וזה תלוי בזכותו של הבעלים באיזו אופן ישתמש בממונו. נמצא שאין שום מטרה בעולם הזה אלא או כדי שיכפר עלינו או כדי שנקיים בזה מצוות, ועולה שנסיון העושר גדול מנסיון העוני, משום שאותו עני שסובל הוא באמת נהנה מהעולם הזה והעולם הזה משמש אותו לתכלית העולם הבא שאליו הוא מיועד ואפי' בלי שהתאמץ בשביל זה כי עצם זה שאין לו את העולם הזה זה גופא נותן לו זכויות בעולם הבא.

ואילו מי שהוא עשיר הרי בעצם הוא נהנה מהעולם הזה ויעקב לא רצה לקבל את זה וברח מזה ויצחק לא רצה לתת את זה ליעקב שהרי זה מביא לשכחת ה' והדרך היחידה הוא אדרבה לקיים בזה מצוות ה' הלא פרום לרעב לחמך.

כמה נואלו אותם טפשים העסוקים כל הזמן כדי להגדיל את הונם כי הרי באמת אין לא ניתן לנו העולם הזה בשביל ליהנות אלא רק בשביל לקיים

לתגובות: הרב אברהם פלומין 5003880@gmail.com **לתרומות** נדרים פלום

מצוות ומי שמבין את המטרה ועוסק בחסד ומרבה תורה אשריו ואולם אותם שכל הזמן עסוקים בהגדלת הונם הרי באמת בסופו של דבר אין להם הנאה כי עשיו לוקח את הכל והוא נהנה שהרי באמת הכסף שלו שוכב בעוד השקעות ועוד השקעות עד יום מותו ובסוף נמצא שגם לא נהנה מכספו והשאיר את זה לאחרים וחי כל היום בדמיון.
אנחנו בעצם מקבלים כל הזמן תזכורת אין לך עולם הזה תרכש כמה שיותר לעולם הבא.

הבהרה

לגבי הנכתב שבוע שעבר בשם הרש"ר הירש.
נודע לי שכבר נשתברו קולמסים והיו שיצאו חוצץ נגד דבריו.
ובאמת שלא ידעתי כל כך על מה, ברור לכל בר בי רב שאנחנו לא מוסמכים להעביר ביקורת על חז"ל וכ"ש על האבות הקדושים וברור שכל מי שאמר ביקורת על האבות הקדושים מעצמו הרי הוא אפיקורוס ומין ואינו ראוי להיות מוזכר בבית המדרש.
ומצד שני חז"ל הקדושים גילו לן הרבה פעמים מחטאי האבות ואפי' אם החטא היה דק וצריך פירוש אין זה סותר שחז"ל היו מוסמכים לפרש לנו דברים אלו ואפי' על יעקב אבינו מבואר בחז"ל שנענש על שנעל את דינה בתיבה כדי שעשיו לא יקח אותה משום שמא היתה מחזירו למוטב הרי שהיה יתכן אופן שעשיו יחזור בתשובה ויעקב נענש על כך במעשה דינה.
והנה הרש"ר הבין שחז"ל גילו לנו בויגדלו הנערים שהיה כאן איזה טענה על צורת חינוכם וכתב בהדגש שחכמינו הורו לנו ביקורת זו כך שלא טען מעצמו פירוש זה אלא כך הבין בדברי חז"ל ואפי' אי נימא שטעה בפירוש דברי חז"ל ולא זהו כוונתם אין בזה שום טענה.
ואלו שמלינים ואומרים אילולי שכך חשב מעצמו לא היה מפרש דברי חז"ל באופן זה, זה כבר פרשנות של אותם אנשים שמחפשים למצוא פגמים באנשים.
והנה בפשטות הבין כך בדברי חז"ל א. שלא הבין שום משמעות לשם מה סיפרה תורה דבר זה. ב נראה מדבריו שכך הבין את דברי המדרש רבה ששלח לעיין שם וזה לשון המדרש פרשה סג סימן י ויגדלו הנערים, רבי לוי אמר משל להדם ועצבונית שהיו גדילים זה על גבי זה וכיון שהגדילו והפריחו זה נותן ריחו וזה חותו כך כל י"ג שנה שניהם הולכים לבית הספר ושניהם באים מבית הספר, לאחר י"ג שנה זה היה הולך לבתי מדרשות וזה היה הולך לבתי עבודת כוכבים, א"ר אלעזר צריך אדם להטפל בבנו עד י"ג שנה מיכן ואילך צריך שיאמר ברוך שפטרני מעונשו של זה.
הנה המשל צ"ב דהרי שם במשל יש לעיין הרי מי ששתל אותם ביחד ידע שיש להם תכונות שונות וקשה לומר שבמקרה נשתלו ואף אחד לא הכיר עד שגדלו, וגם מה היה צורך להגיד שגדלים ביחד, ונראה שבאמת דוקא מתוך שגדלים ביחד זה גורם שלא ידעו שמסתירים במודע את התכונות שלהם כי אדם שיראה זה לבד זה לא ידמיין ששתיהם אותו דבר ודוקא מתוך שאתה מגדל ביחד אתה מסתיר אחד את השני ואתה מחפה על הקוץ שאנשים יחשבו שזה הדם אבל בלא"ה לא היו חושבים שזה הדם, ולכן הבין שחז"ל באו להגיד ביקורת אין שום ענין להסתיר בסוף הם לא אותו דבר, ואם אתה רוצה שיצא תועלת הרי לכל דבר יש תועלת והתועלת הוא דוקא כאשר כל אחד משמש את מה שהוא צריך.
ואולי יתכן לפרש בדיוק להיפך שחז"ל באו להורות לנו שאעפ"כ כל זמן שאתה יכול לשמור עליהם תגדל אותם ביחד על אף שאח"כ יצאו שני דברים כל זמן שאפשר אפשר, [אכן במשל לא ידענא שיש איזה ענין לעשות כך] ואולי זה הפירוש שמביא אח"כ ברוך שפטרני שכל זמן שהוא קטן אני מחוייב לדאוג לו אפי' שאני יודע שבסוף יצא רשע.
והנה גם אם הפירוש הוא הפוך מדבריו אין מקום להתלונן על מי שהבין שזה מה שחז"ל באו להגיד, ואדרבה מתוך זה שהיה לו מבט רחב בדברי חז"ל לא ראה שום בעיה בזה שחז"ל גילו לנו פירושו של מקרא שהקרא בא להורות חטאי האבות והדברים פשוטים ואם טעיתי גם אני בהבנה של הדברים זה ודאי יכול לקרות.